VISŲ ŠALIŲ PROLETARAI, VIENYKITĖS!

TAIKUS ATOMAS

IGNALINOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS PARTINIO, LKJS, PROFSĄJUNGOS KOMITETŲ IR ADMINISTRACIJOS ORGANAS

Laikraštis įkurtas 1988 m. birželio 28 d. ✱ Nr. 11 (11) ✱ 1988 m. spalio 18 d. ✱ Antradienis ✱ Kaina 1 kap.

DEMOKRATIJOS DAIGAI

Kaip mes jau pranešėme, ataskaitinė-rinkiminė IAE konferencija vyko šeštadienį, spalio 1 d. Tęsėsi ji daugiau negu aštuonias valandas. Prieš konferenciją buvo pravesta ataskaitinė-rinkiminė kampanija dėl kandidatų iškėlimo į partinį aktyvą, cechinių partinių organizacijų sekretorių rinkimai, kurie tęsėsi beveik du mėnesius.

Konferencijos pravedimo organizavimo klausimai buvo apgalvoti iki smulkmenų. Greitai, darniai dirbo delegatų registravimo komisija, balsų skaičiavimo komisija. Pakviesti gana aukšti atstovai: pirmasis rajono Partijos komiteto sekretorius G. Masiulis, VSV vadovybė — J. Žilinas ir R. Kučiukas, TSKP CK sektoriaus vedėjas G. Kopčinskis, LKP ČK sekretorius A. Brazauskas, kuris, deja, dėl pateisinamų priežasčių negalėjo dalyvauti, ir kiti.

Iš pakviestų delegatų, nedalyvavo 60, balsavo — 185. Palyginus, ši konferencija skyrėsi išaugusia laiko kritika, atvirumu, nors ir visi pasisakymai buvo iš anksto paruošti.

Aš nenorėčiau pateikti konferencijos stenogramą, tuo labiau, kad atskirus, labiausiai įdomius ir svarbesnius pasisakymus, mes spausdinsime sekančiuose numeriuose. Peršasi kai kurios išvados, netgi be gilaus klausimo nagrinėjimo.

Kokie gi mūsų demokratijos pirmieji ūgliai? Mano nuomone, pasyvumas ir neprincipialumas daugumos delegatų, pasireiškė tame, kad į partinio komiteto sudėtį buvo įtraukti visi pasiūlyti kandidatai (21), nežiūrint į tai, kad vienbalsiai buvo nustatyta skaitiklinė partinio komiteto sudėtis — 17 žmonių. Pagal slapto balsavimo rezultatus paaiškėjo: praktiškai visi kandidatai surinko daugiau 75 proc. balsų. O tai reiškia, paprasčiausiai, kad dauguma rinkėjų iš pateikto sąrašo nepasirinko. Ir dar, net jeigu visi būtų surinkę daugiau 50 proc. balsų, kaip to reikalauja taisyklės, kas trukdė delegatams pravesti antrą turą? O jeigu būtų pasiūlę, pavyzdžiui, 70 kandidatų, taip pat visi būtų įtraukti į partinio komiteto sudėtį?

Antra, kas krito į akis. Keista, kad dauguma delegatų sužinojo apie rezervą partinio komiteto sekretoriaus pareigoms tiktai konferencijos metu, ir tai tik po atsakymo tiesioginiam klausimui iš salės. O iki tol nieks tuo nesusidomėjo? Kažkodėl, nors daugumai buvo neaišku (sprendžiant pagal dalyvaujančių reakciją), nebuvo svarstyta sekretoriaus tiesioginių rinkimų galimybė, kaip siūlė savo pasisakyme A. Boigarovas. Ir tiktai prieš pat rinkimus į klausimą, pateiktą prezidiumui, buvo paaiškinta, kad esant tokiems rinkimams, pažeidžiamas demokratijos principas, ir konferencija netenka teisės darbuotojų partinis organas — partinis komitetas — išrinkti savo sekretorių. Tuo pačiu susidaro sekretoriaus aureolė, esama „virš" partinio komiteto. Vėliau buvo apsvarstyta galimybė išsakyti delegatams savo pasiūlymus, liečiančius kandidatūras sekretoriaus pareigoms, kuriuos išklauso būsimo partinio komiteto sąstatas. Tačiau nė viena mintis nebuvo išsakyta.

Ir paskutinė, apie ką norėčiau pasakyti. Naujai išrinktas partinis komitetas pasiūlė atviro balsavimo variantą, tačau visos trys kandidatūros sekretoriaus pareigoms: A. Smolianinovo, V. Glovackio ir A. Kulakovo surinko mažiau 50 proc. balsų. Tokiu būdu, partinio komiteto sekretorius buvo išrinktas pakartotinu slaptu balsavimu, surinkęs 10 balsų.

O. BERIOZA

Nuotraukoje: konferencijos metu.

A. KARASIOVO nuotr.

Antrasis blokas nuo mėnesio pradžios iki spalio 14 d. pagamino 181 mln. kWh elektros energijos.

PIR pirmojo bloko nebaigtas, nes reaktoriaus šaldymo avarinės sistemos darbų grafikas sugriautas dėl KAER kaltės ir perkeltas iš spalio 14 d. į spalio 30 d.

Spalio mėn. planas, kurį sudaro 1000 mln. kWh, sumažintas 330 mln. kWh, kurios perkeltos į gruodžio mėn. Tokiu būdu, spalio, lapkričio ir vienuolikos mėnesių planas bus įvykdytas.

* * *

„Tiesa" praneša: spalio 3—9 dienomis 100 kilometrų zonoje apie IAE gama — spindulių dozės stiprumas buvo toks: Dūkšte — 11—16, Utenoje — 11—15, Vilniuje — 10—15, Daugpilyje — 11—15 mikroR/h foninis stiprumas — 15—20 mikroR.

* * *

Sniečkuje spalio 6—13 dienomis išmetamų į atmosferą radioaktyvių medžiagų inertinės radioaktyvios dujos sudarė 7,8 proc. leistinos normos (LN), ilgaamžių radionuklidų — 0,3 proc. LN, 131 jodo — 2,3 proc. LN. Gama spindulių dozės stiprumas 9—11 mikroR/h.

Kaip paaiškina DO ir STS skyrius, parodymams turi įtakos: laikas ir matavimo vieta (Dūkštas randasi aukščiau 200 m., negu Sniečkus), o taip pat šiuolaikinių prietaisų paklaida (30 proc.).

DU POŽIŪRIAI Į VIENĄ PROBLEMĄ

1988 m. birželio mėn. SAMP cecho skaičiavimo technikos laboratorijos (STL) kolektyvas kreipėsi į cecho ir elektrinės vadovybę dėl laboratorijos išjungimo iš cecho sudėties, ir jos pervedimo normatyvinei ūkiskaitai. Laboratorijos personalas atsisakydavo premijų fondo, gaunamo iš elektrinės ir turėjo suformuoti šį fondą sąskaitų už papildomas paslaugas ir parengimus su IAE cechais ir pašalinėmis organizacijomis, sąskaita. Paskutiniu atveju elektrinė gautą apmokėjimą už skaičiavimo pajėgumų nuomą, kurios dabartiniu metu mažai apkrautos vakare ir nakties metu. Ekonominis pastovumas leistų pertvarkyti kolektyvo darbą, pakelti jo suinteresuotumą savo darbo rezultatais. Siandieniniai gamybiniai santykiai nestimuliuoja mūsų ESM vartotojų skaičiaus didinimas, neleidžia patenkinti jų poreikius, kas kelia teisingus priekaištus.

Mūsų pasiūlymai buvo sulaikyti DTK SAMP cecho, kuri nesutinka atskirti laboratoriją iš cecho sudėties. O pagal etatinį sąrašą VMTIAE, siūlomą AE, ISC išskirtas savistovių padaliniu, kas ir padaryta visose elektrinėse. IAE DTK niekaip neprieina eilė mūsų pasiūlymo peržiūrėjimui, ir ji reguliariai jį atideda.

Tačiau visgi mūsų pasiūlymai nebuvo palikti be dėmesio. Rugpjūčio 31 d. SAMP cecho viršininko pavaduotojo A. Myškos iniciatyva pasirodė direktoriaus įsakymas „Dėl komisijos sudarymo STL SAMP cecho darbo patikrinimo". Jame kalbama apie blogą STL darbą, dalinai dėl užduočių ES ESM ir nustatytų terminų nevykdymas viršutinio lygio ISS sistemos.

Tačiau 1988 m. kovo mėn. direkcijai buvo pateikta ataskaita apie STL veiklą nuo jos įkūrimo, patvirtinta cecho vadovybe. Laboratorijos darbas buvo įvertintas patenkinamai. Paruoštų programų kaina už ataskaitinį laikotarpį, pateikiant jas pagal ūkines sutartis, sudarytų 2,5 mln. rub., esant ilgam laikotarpiui ir nenumatyta kokybe.

Taip įvertino laboratorija, kurios skaitlingumui (40 žmonių) žymiai nusileidžia normatyviniai (62 žmonės tik techninei eksploatacijai ir programinėms lėšoms, neįskaitant programuotojų-sudarytojų). Palyginimui galime nurodyti, kad analogiškas ,padalinys Zaporožės AE su mažesne eksploatacijos ir parengimo programų apimtimi, mažesniu technikos kiekiu turi žymiai didesnį kiekį — 70 žmonių.

Žinoma, STL darbe yra ir trūkumų, bet jie neiškilo staigiai, ir todėl laboratorijos veiklos analizė, po to, kada norėta gauti savistovumą, iškelia nelinksmas mintis.

...Viena iš karščiausių taškų elektrinėje dabar yra skaičiavimo technikos laboratorija SAMP ceche, viršininkas V. Putincevas.

Atrodo, kad viskas ten atitinka persitvarkymo nuotaikas. Laboratorija nori pereiti saviūkiskaitai, keletas žmonių jungiasi į kooperatyvus. Ir tuo pačiu metu pilnai netenkama gamybinių klausimų intereso, nors ji tiems reikalams ir sukurta.

Aiškūs grupiniai interesai. Kooperatyvo egzistavimas laboratorijos viduje, kuris įkurtas prie Lietuvos TSR skaičiavimo centro Ignalinos skyriaus, aiškiai kelia konfliktus dėl elektrinės interesų, tuo labiau, kad kooperatyvo narių yra pats laboratorijos viršininkas.

Šiuo klausimu, ir bendrai dėl laboratorijos veiklos, reikia išsiaiškinti iki galo. Ir užsiimti šiuo klausimu rimtai, kartu su partiniu komitetu.

V. ANTIPJEVAS

(Iš pasisakymų partinės konferencijos metu)

◆ **Penktadienį, spalio 14 d. aplankė IAE Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA) generalinio direktoriaus pavaduotojas, branduolinio saugumo skyriaus vadovas Morisas Rozenas (JAV).**

Po svarstymo pagrindinių elektrinės darbo ypatumų, operatyvinio personalo paruošimo, esamų problemų, jis pabuvojo dirbančiame bloke.

◆ **Sniečkaus Sąjūdžio už persitvarkymą narių susirinkimas įvyks spalio 19 d. 19 val. jaunimo klube. Kviečiami visi norintys įsijungti į miesto vystymo ir likimo problemą, o taip pat ir respublikos.**

RINKIMAI KŪS

KŪS — penktasis elektrinės padalinys, kur buvo pravesti vadovo demokratiniai rinkimai. Rugsėjo 26 d. čia dirbo naujas viršininkas, išrinktas tiesioginiu slaptu balsavimu viso kolektyvo — Vladimiras Vasiljevičius Falejevas.

Noriu papasakoti apie rinkimus, klaidas ir teigiamus momentus.

Rugpjūčio 8 d. KŪS partinis-ūkinis aktyvas numatė rinkimus, jeigu, taip galima sakyti, visą kampanijos programą. Prasidėjo tuo, kad kiekviename bare darbininkų susirinkimuose svarstė ir kėlė kandidatūras — viso jų buvo penkios, tačiau vėliau trys atsisakė. Tokiu būdu, liko kandidatais KŪS viršininko pavaduotojas M. Valčikas ir socialinių-kultūrinių ir buitinių klausimų baro viršininkas V. Falejevas. Iš įjudviejų ir rinko viršininką. Trys „pašalinės" kandidatūros — I. Siškino — inžinieriaus iš Tomsko, G. Aldošino — TA ir D pamainos viršininko, S. Subino — ĮB viršininko pavaduotojo — balsavimo rezultatais iš karto buvo išbrauktos. O gaila. Dalykiškumu, įdomumu išsiskiria iš kandidatų pasisakymų konferencijos metu, vienas — inžinieriaus iš Tomsko. Daugiau nė vienas iš pasisakiusiųjų taip aiškiai nenušvietė padėties, nieko nepasakė dėl konkretaus ateičiai. Aiškiai jautėsi laisvumas, galvosenos aiškumas, tikslo siekiai. Priešingai, kiti pasisakymai skyrėsi prisipažinimu kažkokių iš anksto nustatytų apribojimų — netgi ateičiai.

Tai dar kartą įrodo, kad žmonės reika tuos, kuriuos geriau žino. Reikalinga, ir kaip reikalinga kokybinė prieš-rinkiminė kampanija! Kol kas mes visa tai dar tik mokomės.

(Nukelta į 2 psl.)

RINKIMAI KŪS

(Atkelta iš 1 psl.)

KŪS buvo pravesti susitikimai su kandidatais baruose, nedideliuose kolektyvuose. Įvykusioje rugsėjo 8 d. jaunimo klube konferencijoje 200 delegatų ir kviestųjų turėjo numatyti savo pasirinkimą vienam iš penkių kandidatų. Tačiau rinkimai tą dieną neįvyko. Balsų skaičiavimo komisija susidūrė ar tai su suklastotumu, ar tai su blogu organizavimu. Bendrai, dalyvaujančiųjų ir pakviestųjų skaičius neatitiko. Biuletenių, priimtų komisijos, pasirodė daugiau. Klaida tame, kad greta pakviestų delegatų, dalyvavo ir visi norintys,.. su teise balsuoti. Tiksli jų registracija nebuvo užtikrinta. Buvo ir tokių, kurie balsavo už du.

Suprantama, rezultatai tokio balsavimo negalėjo būti priimti, ir rinkimus perkėlė pirmadieniui, rugsėjo 12 d.

KŪS darbuotojai pareiškė nepasitenkinimą, kad balsuoja ne visas kolektyvas. Tada buvo nuspręsta kampaniją pravesti visuose skyriaus padaliniuose. Komisija apvažiavo visas KŪS darbo vietas, balsavo kiekvienas darbininkas, tarnautojas, inžinierius, esantis šią dieną darbo vietoje.

Rinkimai KŪS parodė, kad juos reikia pravesti visuotinais, dalyvaujant visam kolektyvui. Konferencijoje reikia tik patvirtinti kandidatų sąrašą, kuris reikalingas slaptam balsavimui ir išrinkti balsų skaičiavimo komisiją (atstovauja visi cecho padaliniai). Su kandidatais geriau iš anksto nupažindinti kolektyvą, organizuojant susitikimus baruose. Komisija apvažiavo visus cecho padalinius, kiekviename padalinyje, užbaigus balsavimą, urna užklijuojama, ir jos visos atidaromos skaičiuojant balsus, dalyvaujant visų kolektyvų atstovams. Su biuleteniais geriau dirbti tiesiog čia, salėje, kas ir buvo padaryta. Du balsavimo turus KŪS, rugsėjo 12 ir 14 d. d. praėjo esant pilnam viešumui, ir vaizdingumui, nebuvo nė vienos rinkėjų pastabos.

Geros kloties vadovui, kurį išrinko žmonės! Tegul jį lydi kolektyvo susiklausymas, jo energija ir darbingumas.

G. ŠITNIK komisijos pirmininkė,
T. VIŠNEVECKAJA „T. a." korespondentė

PASODINKIME ALĖJAS!

Mažas rusų-lietuvių kampelis Lietuvoje. Jauki, graži Sniečkaus gyvenvietė!

Tiesa, senbūviai jau prigijo ir dabar zirzia, kad didelės eilės parduotuvėse, kad blogai kursuoja autobusai, kad...Bet, kiekvienam atvažiuvusiam, iškart krenta į akis nekasdieniškumas ir gyvenvietės švara ne tik gatvių ir namų, bet ir švarus, pušimi kvepiantis oras, asfaltuoti pėsčiųjų ir dviračių takeliai. Ir aplinkui miškas, miško salelės prie kiekvieno namo. Į kiekvieną namo langą žvelgia tai pušis, tai berželis ir daugelyje kiemų prie įėjimų žydi gėlės. O patys namai — neįprasti ir įvairūs ir nuo pačio tolimiausio iki ežero ne daugiau 10 min. kelio! O koks malonus ežero vanduo, dideliuose miestuose seniai užmiršo, kad būna toks skaidrus vanduo natūraliuose vandens telkiniuose! Gatvėmis visi vaikšto ramiai, lyg niekas niekur neskuba ir gausybė vaikiškų vežimėlių.

Ramumas, darbštumas — lietuvių išsiskiriantis būdas ir jis perduodamas tiems, kurie įsikuria čia gyventi.

Kaip gyvena rusai Lietuvoje? Gerai, jeigu tu mandagus, darbštus, blogai — jeigu tu grubus, tinginys ir triukšmadarys.

Tad visi kartu saugokime ir tausokime šį nuostabų Lietuvos kampelį! Ir ne tik miško zoną, mylimus pabaltijiečių medžius saugoti — liepas, nuostabiai žydinčias, aromatingas. Įsivaizduokite, kad jūs atvažiuojate į elektrinę ne paprastai asfaltuotu keliu, o liepų alėja. Pasodinkime ją-

Lietuvos žemėje puikiai auga kaštonai. Siūlau ir įvažiuojant į miestą pasodinti kaštonų alėją. Ir per... metus galingi medžiai pavasarį džiugins mus savo žiedais!

Pasodinkime šias alėjas ir dar kartą įrodykime, kad prie elektrinės oras švarus ir nekenksmingas supamai mus aplinkai.

L. PETKOVA

branduolinės fizikos MTS laboratorijos elektrinėje darbuotoja

ELEKTRINĖ — VISUOMENĖS SAMPROTAVIMŲ CENTRE

Kiekvienas dalykas, jeigu jį nušviesti viena puse, matysime jį iškreiptą ir jis mes išsigimusį šešėlį. Būtent taip, mano nuomone, paskutiniu metu atrodo Ignalinos AE Lietuvos visuomenės akyse, dėl kai kurių respublikinių masinės informacijos organų pastangų. Vienok, vienpusė kritika neįvertinant ir abiejų šalių ramios argumentų analizės — visa tai tik pusė tiesos, o reiškia, — melas.

Kad geriau suprasti šiandieninę mūsų nuotaiką (o gai būt, ir rasti šaknis šiandieninių įvykių), galvoju, reikia grįžti keleriu metus atgal. Pagrindinis elektrinės branduolys formavosi 1982—1983 metais. Ko mes čia važiavome iš visų šalies kampelių? Tikriausiai, kiekvienam buvo gyvenimiškos priežastys, tačiau visiems bendra buvo viena: mes važiavome dirbti į atominę elektrinę. Ir važiavome su atsakomybės jausmu, manėme, kad dirbsime tarybinės gamybos pirmaeilėse pozicijose, kalbant aukštu stiliumi.

Buvo sunku. Vyraujanti tuometinė praktika „duok-duok", vadovybė stengėsi raportuoti laiku, siekdama tikslo įvairiomis priemonėmis, nesiskaitydama su eilinio darbininko interesais — visa tai nesuteikė geros nuotaikos. Mes iki šių dienų mename kaip buvo pajungtas darbui pirmasis blokas 1983 metų paskutinėmis dienomis. Ir vis tik mes žinojome — atliekame reikalingą darbą, energija reikalinga šaliai ir mes ją duodame. Buvo netgi atitinkamas pasididžiavimas: mūsų energijos blokas — didžiausias pasaulyje. Taip tęsėsi iki Černobylio...

Tragedija privertė į daug ką pažvelgti kitaip. Saugumo klausimai iškilo pirmaeiliais. Be to, po balandžio Plenumo (1985 m.) pradėjo keistis ir visa padėtis šalyje, posūkis nuo melo į teisybę, negalėjo neatsiliepti atominei energetikai. Antrojo bloko paleidimas buvo pagrįstai sulaikytas ir skyrėsi nuo pirmojo bloko paleidimo, kaip žemė ir dangus: paleidžiamas buvo praktiškai pilnai paruoštas, o ne paleidžiamuoju minimumu — t. y. taip, kaip reikia. Tačiau ypatingo pasididžiavimo nebuvo. Atominės energetikos prestižas staigiai pradėjo kristi. Ir, jeigu anksčiau mūsų vidaus sunkumai (o jų, garbės žodis, užtenka) bent kažkiek kompensuodavosi tuo pačiu „prestižu", tai dabar nėra net pačio moralinio faktoriaus, nekalbant jau apie materialinį (apie tai žemiau).

Panašia nuotaika mes priėjome prie šiandieninio momento, kada situacija aplink trečiąjį bloką ir bendrai aplink IAE susidarė Lietuvos visuomenės sutelkto dėmesio centre.

Jeigu, dalinai atmesti išvardintą, tai rimtą nusistatymą prieš trečiąjį bloką suvedame dviem klausimais:

1. Drūkšių ežero temperatūros režimas;

2. Seisminis atsparumas.

Galvoju, kad kompetetingos organizacijos peržiūrės šiuo klausimu techninius projektus ir atsakys į juos. Jeigu statyti negalima — reiškia negalima.

Jeigu kalba būtų tik apie trečiąjį bloką, tai tikriausiai neverta būtų ir karštai ginčytis. Tuo labiau, kad jo statyba sustabdyta, ruošiamas konservavimo projektas. Bet ne, klausimas pateikiamas platesne prasme — dėl bendro IAE saugumo, dėl jos poveikio supamai aplinkai. Man pagal darbo charakterį, ne pagal nuogirdas, žinoma, kiek daroma (ir jau padaryta) saugumo didinimui. Pažymėsiu tik tai, kad progreso sustabdyti neįmanoma. Draudimais nieko nepataisysi. Ekologiškai normaliame režime, atominės elektrinės daug kartų švaresnės už šilumines, tačiau kelia rimtą pavojų įvykus avarijai. Reiškia, šiuo atveju, būtina visapusiškai kelti saugumą, tam giliai analizuoti avarijų priežastis ir jas šalinti. Tiktai taip, kitos išeities nėra. Žmonija turi peržengti šį energetikos vystymosi proceso slenkstį, nes organinio kuro liko visai mažai, alternatyvių ir lygių energetikos išteklių, išskyrus branduolinį, kol kas nėra. Šiuo metu visame pasaulyje veikia daugiau 400 energoblokų su branduoliniais reaktoriais, jų nebūtų, jeigu būtų alternatyva. Branduoliniai reaktoriai iš tikrųjų pasitrauks, bet tik tada, kada kiti energijos ištekliai — saulės, plazmos ir t. t. — taps konkurentais ir tinkamais. Kol kas, kelias vienas — visapusiškas atominės energetikos tobulinimas.

Tačiau mane asmeniškai daug daugiau jaudina kita. Klausimas dėl IAE trečiojo bloko, apie elektrinę visumoje palaipsniui, palengva persikelia į nacionalinę plokštumą. Šitai, mano nuomone, jau negerai. Pradžioje kalbama apie tai, kad Lietuva mažytė, jeigu kas atsitiks, tai nėra kur bėgti, vėliau apie tai, kad Lietuvoje pastatė „rusišką miestą", dar vėliau... O vėliau aš mačiau, kaip mus „sveikino" tūkstančiai masinių protestų prieš IAE dalyviai, mačiau šimtus transporantų su kryžiais, užbraukiančiais AE, girdėjau, kaip jie „skandavo" „Gėda!"

Išdrįsiu pareikšti kelias mintis. Kiekvienas nacionalizmas, man giliai įsitikinus, tegul jis didžiavalstybinis šovinizmas arba mažos tautos nacionalizmas — bjaurus. Pirmoje eilėje todėl, kad jis išskiria žmones. Nacionalizmas reakcingas savo prasme, galutiniame rezultate — priespauda ir prievarta. Tiktai nuoseklus internacionalizmas duoda laisvę.

Aš galiu suprasti lietuvių jausmą, kada jie kalba apie „rusišką miestą" Lietuvos teritorijoje. Ir vėl gi, verta grįžti į praėjusius metus, statybos pradžią.

Galbūt, kadrų politika ministerijoje, statybos ir montavimo organizacijose, o vėliau ir elektrinės direkcijoje buvo ne visai teisi. Matyt, reikėjo iš anksto numatyti proftechninių mokyklų, technikumų atidarymą, ruošiančių AE nacionalinius kadrus, paruošti plačią agitacinę kampaniją respublikoje, atidaryti reikiamą kiekį prieinamų ir įvairių — trumpalaikių, pokalbių, specialių ir t. t. — lietuvių kalbos kursų (tai ne vėlu padaryti ir dabar). Dvikalbystė, mano nuomone, turi būti būtina sąlyga kultūringam žmogui kiekvienos TSRS respublikos.

Tai taip, nurodytos ištraukos iš kadrų politikos kaip tik ir privedė prie esamų nacionalinės sudėties disproporcijų. Ir būtent todėl dabar taip kietai persipynė AE saugumo, ekologijos ir tautybių savitarpio supratimo klausimai. Todėl taip sunku atskirti protingą paaiškinimą susirūpinimui elektrinės darbo saugumo problemos (rimtą šio susirūpinimo palaikymą davė paskutinis antrojo bloko sustabdymas dėl gaisro kabeliniame pusrūsyje) nuo spekuliacijos šioje problemoje, nacionalinių interesų siekiuose. Mano nuomone, jeigu galvoti konstruktyviai, tai reikia ne rašyti laiškus SNO, Romos Šventojo sosto vadovui ir TATENA, o ramiai kompetetingai ir be emocijų išsiaiškinti — kodėl elektrinė dirba nesaugiai ir ką reikia padaryti saugumo užtikrinimui. Tiems, kuriuos iš tikrųjų jaudina elektrinės darbo saugumas, norėčiau patarti atkreipti dėmesį į jos personalą — jo darbo ir poilsio sąlygų, darbo apmokėjimo ir kt. srityse. Kaip mes vykstame į darbą? Kaip „silkės bačkoje" — trūksta autobusų. Kiek uždirba, pavyzdžiui, VRVI, reaktoriaus valdytojas? Panašiai tiek, kiek autobuso vairuotojas. Kaip mes ilsimės, kaip atsistatome? Profilaktoriumo kol kas nėra, baseinas vienas (apie sveikatingumo centrus su treniruokliais, psichologinio iškrovimo kabinetus ir kalbėti netenka). Koks moralinis klimatas kolektyve, apie ką galvoja VRVI, spausdamas pulto mygtukus? Apie protesto akcijas?

Tokių klausimų galima daug pateikti — štai kur reikia kreipti savo žvilgsnį galvojantiems realiai, o ne žodžiais už AE saugumą.

Įnešti į šį visą klausimų kompleksą aiškius nacionalinius atspalvius yra pavojinga. Tikriausiai reikalinga ilgalaikė programa, nukreipta dvikalbystės vystymui, nacionalinės sudėties išlyginimui, internacionalizmo propagandai ir tautų draugystei. Tačiau veikti reikia dvigubai, trigubai atsargiai! Kitaip, net visi „Sąjūdžio už persitvarkymą" geriausieji norai gali apsiversti absoliučiai priešingais rezultatais. Prisiminkime, kaip virė Sniečkus prieš rugsėjo 16, kaip plito įvairūs gandai ir net fiziškai jautėsi įtempimo didėjimas. Kam tai naudinga? Nejaugi įvykiai Kalnų Karabache eilinį kartą neįrodė nacionalinių santykių klausimo sprogimo?

Ir paskutinis. Mes visi skaitėme laišką Lietuvos KP CK, kurį pasirašė TSKP CK IAE partorgas, profsąjungos komiteto pirmininkas ir DKT pirmininkas. Galvoju, kad jis pilnai, išskyrus, gal būt, atskiras dalis, atsispindi elektrinės kolektyvo nuotaiką. Bet kur gi jie visi, ypač partinis komitetas, buvo anksčiau? Juk įvykių tendencija aplink IAE matoma jau seniai, net neįgūdusiu žvilgsniu. Argi galima buvo taip ilgai pasyviai gintis, vilktis paskui įvykius? Esu tikras, kad partiniam komitetui pačioje pradžioje reikėjo tiksliai įvertinti susidarančią situaciją, atskirti grūdus nuo pelų, pasiekti, kad ir mūsų balsas suskambėtų visoje Lietuvoje.

V. SEMIONKINAS
ŠAMP cecho ITD

REZONANSAS

Spalio 12 d. Zarasuose įvyko elektrinės ir MSD-136 atstovų susitikimas su „Tarybinės žemės" redakcijos ir Zarasų rajoninės ligoninės darbuotojais.

Tokio susitikimo būtinumas paaiškinamas audringu rezonansu, kurį įgavo J. Breivienės straipsnis „Padėkite išgelbėti žemę" IAE kolektyve. Ši reakcija gerai išreikšta KSS inžinierės O. Rusakovos straipsnelyje, ištraukas kurio mes spausdiname žemiau (jis ruošiamas spaudai „Tarybinėje žemėje").

Kaip teigia J. Kruglovas, Zarasuose jau klausimo sprendimo metu iš oponentų pusės skverbėsi nepasitikėjimo gaidelės. Nerasta bendra kalba. Zarasų grupė turėjo didelį kiekį spausdintos informacijos dėl ekologinio balanso pažeidimo (dėl įvairių priežasčių) — nenaturallos migracijos, gyvenimo lygio mažėjimo, ilgaamžiškumo trumpėjimo ir pan., žodžiu, pavydėtinai buvo pasiruošta pokalbiui. Tikriausiai, Sniečkaus gyventojams reikėtų susipažinti su išvardintais daviniais: tai galėtų suartinti mūsų pažiūras. Tačiau sukelia nerimą tai, kad nevalingai perkeliama atsakomybė dėl išvardinto, tik Ignalinos AE. Sprendimas dėl kreipimosi į teismą buvo priimtas su nuostaba. Šiandienai ši byla dar neperduota teismui.

Perskaičiau J. Breivienės straipsnį. Straipsnis emocionalus ir aiškiai pasiekė tikslo: kelti ir suburti liaudį kovai prieš Ignalinos AE, kuri „užmuša vaikus ir jaunimą", negaili netgi vieversėlio. Tačiau negaliu nusikratyti mintimi, kad visa tai aš jau girdėjau. Taip, tai ir yra. Tą patį rašė mūsų tarybiniai laikraščiai 1952 metais. Šį liūdną laikotarpį Berija Lavrentijus klastojo žinomus „gydytojų reikalus". Tas pats stilius, tie patys metodai gąsdino pasitikinčią liaudį. Pažiūrėkite patys. „Miesčioniškumo aplinkoje sklido viena už kitą absurdiškesnės kalbos, įtraukiančios „tikras" žinias apie tai, kad daugelyje gimdymo namų marinami naujagimiai arba, kad kažkoks ligonis mirė po gydytojo apsilankymo" (profesorius-patalogoanatomas J. Rapoportas „Prisiminimai apie gydytojų reikalus", žurnalas „Družba narodov", Nr.4, 1988). Tai 1952 metai. Dabar paimkime J. Breivienės straipsnį: „IAE administracija abejingu veidu apgaudinėja mus savo tuščiomis garantijomis. Mes tyliai laidojame jaunimą ir naujagimius, išreikšdami visą neapykantą medicinos darbuotojams...O ką medikai?... Netgi formuluotės, kaip Lavrentijaus Berijos. Kitaip pasakius — istorija mus moko tam, kad nieko nemoko.

Bet juk kažkam reikalinga ši psichozė aplink AE!

Netikiu, kad medikė J. Breivienė nežino tai, kad IAE neturi radiacinio poveikio supamai aplinkai; nežino, kad radiacinis fonas aplink IAE, t. skaičiuje ir Zarasų rajone, visiškai nepasikeitė po atominės elektrinės paleidimo.

Daviniai dėl radiacinio stovio aplink elektrinę kiekvieną savaitę spausdinami IAE daugiatiražiame laikraštyje „Taikus atomas", juos perspausdina „Tiesa" ir kiti respublikiniai laikraščiai, skelbiami per radiją ir televiziją.

1952 metais istorija kaupėsi prieš žydus, buvo ruošiami žydų pogromai (gydytojai buvo tik širma). Prieš ką išstoja J. Breivienė dabar? Jeigu prieš IAE, tai imkime ir išspręskime atominės energetikos problemas be emocijų. Emocijos daugiausiai mus tik išskiria, o draugystė tarp žmonių — vienas iš svarbiausių mūsų pasiekimų.

Užbaigti noriu Petro Cvirkos žodžiais: „Tegul pasėta brolybės sėkla brandina derlių mano Lietuvos gimtosios žemėje".

Redakcijos adresas: 234760, Lietuvos TSR Ignalinos rajonas, Sniečkus, Ignalinos atominė elektrinė tel. 29157. Laikraštis leidžiamas lietuvių ir rusų kalbomis antradieniais

Iškilioji spauda. Formatas A-3. Apimtis — 0,25 spaudos lanko. Tiražas 200. Užsakymo Nr. 2811. Rinko ir spaudė Utenos spaustuvė: Utena, Komjaunimo, 33. Telefonas 54787. Indeksas 67311.

Redaktorė O. BERIOZA